

Samenwerking tussen onderwijs en zorg

Een kwalitatief en verkennend onderzoek naar de effectiviteit van beleid dat gericht is op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg

Masterscriptie

Student: Femke van Everdingen

Studentnummer: 507875

Begeleider: Prof. dr. RJ van der Veen

Tweede lezer: Prof. dr. PA Dykstra

Datum: 03-08-2023

Opleiding: Masteropleiding Sociologie
Grootstedelijke Vraagstukken en Beleid

Universiteit: Erasmus Universiteit Rotterdam
Erasmus School of Social and Behavioural Sciences (ESSB)

Abstract

In dit kwalitatieve en verkennende onderzoek wordt met behulp van de Realist Evaluation Method, geïntroduceerd door Pawson & Tilley in 1997, de effectiviteit van het beleid van Yulius onderzocht dat zich richt op het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg binnen de organisatie. Dit wordt onderzocht door eerst het beleid te toetsen aan de wetenschappelijke literatuur en vervolgens door interviews af te nemen met medewerkers van de organisatie. Er zal gefocust worden op een drietal interventies. In de praktijk blijken de interventies over het algemeen effectief te zijn, mits er wordt voldaan aan verschillende contextuele factoren. Belangrijke contextuele factoren die naar voren komen uit de analyse zijn het creëren van een gezamenlijke visie, het creëren van gedeelde belangen, een gebrek aan tijd, en wet- en regelgeving, zoals gescheiden geldstromen. Ondanks dat de interventies tot de gewenste uitkomsten leiden, afhankelijk van de contextuele factoren, blijkt uit ervaringen vanuit de praktijk die naar voren kwamen tijdens de interviews dat er nog ruimte is voor verbetering. Tot slot zijn er praktische aanbevelingen gedaan om het beleid effectiever te maken en zijn er aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

CMO model – Onderwijs - Realist Evaluation Method - Samenwerking – Yulius - Zorg

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Introductie.....	4
1.2 Probleemstelling.....	5
1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie.....	6
2. Theoretisch kader	8
2.1 Realist Evaluation Method en CMO-model.....	8
2.2 Belang van een goede samenwerking.....	9
2.3 Voorwaarden voor een succesvolle samenwerking.....	11
3. Methodologie	13
3.1 Onderzoeksmethode.....	13
3.2 Onderzoeksaanpak.....	14
3.3 Ethiek en privacy.....	16
3.4 Betrouwbaarheid en validiteit.....	16
4. Beleidsanalyse	17
4.1 Programmatheorie.....	17
4.2 Interventies.....	18
4.3 Context.....	21
4.4 Reconstructie in CMO-model.....	22
4.5 Theoretische evaluatie.....	25
4.5.1 Deelconclusie.....	27
5. Uitvoeringsanalyse	27
5.1 Verantwoording gekozen interventies.....	27
5.2 Poli Zorg en Onderwijs.....	28
5.2.1 Contextuele factoren.....	29
5.3 Deeltijdbehandeling BEO.....	30
5.3.1 Contextuele factoren.....	31
5.4 OASE.....	32
5.4.1 Contextuele factoren.....	33
5.5 Deelconclusie.....	34
6. Conclusie en discussie	35
6.1 Conclusie.....	35
6.2 Discussie.....	37
6.3 Aanbevelingen.....	38
7. Literatuurlijst	39

8. Bijlagen	42
Bijlage 1: Checklist ethische en privacy aspecten.....	42
Bijlage 2: Informatie- en toestemmingsformulier.....	50
Bijlage 3: Respondentenlijst.....	52
Bijlage 4: Topiclijst.....	53
Bijlage 5: Codeboom.....	54
Bijlage 6: Aanbevelingen.....	55

1. Inleiding

1.1 Introductie

Scholen krijgen steeds vaker te maken met leerlingen die extra zorgbehoeften hebben (Vrielink, 2011). Naar schatting kregen er in 2012 ongeveer 280.000 jongeren van 4 tot en met 18 jaar een bepaalde vorm van onderwijsondersteuning (Onderwijsraad, 2014). Het gaat hierbij bijvoorbeeld om leerlingen die te maken hebben met psychische problemen, leerproblemen, ontwikkelingsproblemen of gedragsstoornissen (Lijs-Spek, 2010). Voor deze leerlingen is er het speciaal (voortgezet) onderwijs. Er zijn daarnaast ook leerlingen die regulier onderwijs kunnen blijven volgen, maar daarbij wel aanvullende ondersteuning krijgen (Meerjarenbeleidsplan Stichting Yulius Onderwijs, 2021). Het is van belang dat de leerlingen zich bevinden in een positief pedagogisch- en leerklimaat zodat ze tijdens hun schoolperiode tot ontwikkeling kunnen komen (Meerjarenbeleidsplan Stichting Yulius Onderwijs, 2021). Om hiervoor te zorgen is een sterke verbinding tussen onderwijs en zorg erg belangrijk (Peeters, Zunderdorp, Lamers & Rats, 2018). Om een sterke verbinding tussen onderwijs en zorg te creëren is een goede samenwerking van essentieel belang (Vrielink, 2011). Hierdoor kunnen jeugdigen zo vroegtijdig en effectief mogelijk worden geholpen, wat hun ontwikkeling ten goede komt (Vrielink, 2011).

1.2 Probleemstelling

Om er voor te zorgen dat iedere jongere zich kan ontwikkelen, de juiste ondersteuning krijgt en gezond kan opgroeien is er een goede basis nodig die hieraan kan bijdragen (Van Yperen & Van de Maat, 2019; De Haan & Dibi, 2022). Een succesvolle samenwerking tussen onderwijs en zorg kan deze basis vormen. Uit zowel Nederlandse als internationale studies blijkt dat een succesvolle samenwerking tussen onderwijs en zorg een positieve invloed heeft op de mentale gezondheid en de ontwikkeling van leerlingen (De Haan & Dibi, 2022). Wanneer er preventief en volgens een integrale aanpak wordt gewerkt, wordt de effectiviteit van de samenwerking vergroot. Uiteindelijk zorgt dit er voor dat er vroegtijdig kan worden ingegrepen bij problemen en dat ernstige problematiek bij jongeren voorkomen kan worden (De Haan & Dibi, 2022).

Het realiseren van een succesvolle samenwerking blijkt in de praktijk echter niet altijd eenvoudig. Zowel het onderwijs als het zorgdomein hebben verschillende visies en verschillende werkwijzen (Scholte, 2008). Daarnaast heb je ook te maken met belemmeringen rondom wet- en regelgeving (Peeters et al, 2018). Dit laat zien dat het belangrijk is om verder onderzoek te doen naar de samenwerking tussen onderwijs en zorg en hoe deze bevorderd kan worden. In deze scriptie zal er een verkennend en kwalitatief onderzoek worden uitgevoerd naar de effectiviteit van beleid dat zich richt op het verbeteren van deze samenwerking. De organisatie die daarbij centraal staat is Yulius. Yulius is een organisatie die zich inzet voor de behandeling van kinderen, jongeren en volwassenen met psychische problemen. De organisatie is onder te verdelen in twee richtingen: de geestelijke gezondheidszorg en het (speciaal) onderwijs. Yulius wil deze twee domeinen meer met elkaar gaan verbinden, zodat de hulpverlening nog effectiever zal worden en de organisatie leerlingen en cliënten optimaal kan ondersteunen in hun ontwikkeling. Dit wil de organisatie realiseren door preventieve ondersteuning aan te bieden waardoor zware zorg bij leerlingen en cliënten voorkomen kan worden (Nieuwsbrief poli Zorg en Onderwijs, 2021). De organisatie streeft hierbij naar een

integrale samenwerking tussen beide domeinen (Schoolplan Yulius Onderwijs 2023-2026).

Om het beleid van Yulius te kunnen onderzoeken is de volgende hoofdvraag opgesteld:
Hoe effectief is het beleid dat door Yulius wordt toegepast om de verbinding tussen onderwijs en zorg te versterken met betrekking tot de beoogde uitkomsten en waarom?

Voor de beantwoording van de hoofdvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Hoe ziet het beleid van Yulius om de verbinding tussen onderwijs en zorg te versterken eruit?
- Hoe geschikt is het beleid van Yulius om de verbinding tussen onderwijs en zorg te versterken, gekeken naar de wetenschappelijke literatuur?
- Wat doet Yulius in de praktijk om ervoor te zorgen dat de verbinding tussen onderwijs en zorg wordt versterkt?
- Waarom werken de ingevoerde interventies wel of niet?

De hoofdvraag en de deelvragen zullen worden onderzocht met behulp van de Realist Evaluation Method, geïntroduceerd door Pawson en Tilley (1997). Wat deze methode inhoudt zal verder worden toegelicht in het theoretisch kader.

1.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie

Er is meer onderzoek nodig naar de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Uit een rapport dat de samenwerking tussen deze domeinen heeft onderzocht blijkt dat er nog onvoldoende kennis is over de effectiviteit ervan (Jonkman, Brock, Britt & Koçak, 2021). Daarnaast is kennis over hoe de samenwerking het beste vormgegeven kan worden ook beperkt (Koster, 2016; Jonkman et al, 2021). Het rapport van Jonkman et al (2021) stelt dat het van belang is dat hier meer onderzoek naar wordt gedaan. Dit kan onder andere worden gerealiseerd door het monitoren van interventies en door te kijken naar welke effecten deze interventies

voortbrengen. Dit onderzoek beoogt hieraan bij te dragen door verschillende interventies te onderzoeken die de samenwerking tussen onderwijs en zorg binnen de organisatie hopen te bevorderen, en door vervolgens te kijken naar de effecten van deze interventies. Doordat er nog onvoldoende kennis is over de effectiviteit van de samenwerking tussen de twee domeinen beoogt dit onderzoek een bijdrage te leveren aan de huidige wetenschappelijke kennis omtrent dit onderwerp en kan dit onderzoek mogelijk aanzetten tot vervolgonderzoek.

Dit onderzoek is ook maatschappelijk relevant. Uit een brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, die gericht is aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, blijkt dat een goede verbinding tussen onderwijs en zorg van zeer groot maatschappelijk belang is (Van Ooijen & Dijkgraaf, juli 2023). Een goede verbinding stelt de kwetsbare jeugd namelijk in staat om onderwijs te kunnen volgen dat past bij de ondersteuningsbehoeften die deze groep heeft. Wanneer er geen goede samenwerking plaatsvindt kan dit leiden tot onderwijsachterstanden bij leerlingen en kan dit uiteindelijk ook zorgen voor gezondheidsproblemen (Roso, van Veen, van der Velpen & Walst, 2021). De brief van Ooijen en Dijkgraaf (2023) stelt dat elk kind het recht heeft om onderwijs te kunnen volgen en dat dit bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind. Om deze ontwikkeling zo goed mogelijk te kunnen stimuleren is een goede samenwerking tussen onderwijs en zorg nodig. In de praktijk blijkt dit nog altijd lastig omdat beide domeinen op een verschillende manier zijn georganiseerd (Van Ooijen & Dijkgraaf, 2023). De brief van de staatssecretaris en de minister laat zien dat dit onderwerp maatschappelijk relevant is en dat het ook de aandacht heeft van de Nederlandse politiek. Dit onderzoek streeft er naar om de maatschappelijke waarde van dit onderwerp nog meer te benadrukken en onder de aandacht te brengen.

2. Theoretisch kader

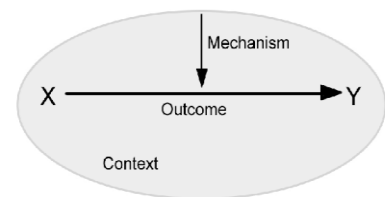
2.1 Realist Evaluation Method en CMO-Model

Dit onderzoek maakt gebruik van de Realist Evaluation Method. Deze methode wordt gebruikt in sociaalwetenschappelijk onderzoek om beleid te evalueren (Pawson & Tilley, 1997). Deze methode onderscheidt zich van andere evaluatiemethoden door niet alleen te kijken naar of een beleid wel of niet de gewenste uitkomsten voortbrengt, maar door ook te kijken naar hoe het beleid werkt, voor wie het werkt en in welke omstandigheden het beleid werkt (Greenhalgh et al, 2015). Dit wordt gedaan door te kijken naar de interventies die worden ingezet voor een beleid en door te kijken welke mechanismen er door deze interventies in werking worden gezet. De werking van een mechanisme is afhankelijk van contextuele factoren. Doordat de context invloed heeft op de werking van een mechanisme, heeft het ook invloed op de uiteindelijke uitkomsten van een beleid. Dit kunnen bedoelde of onbedoelde uitkomsten zijn. Contextuele factoren spelen dus een grote rol in de Realist Evaluation Method (Pawson, 2006).

Onder contextuele factoren verstaan Pawson & Tilley (1997) bepaalde omstandigheden of randvoorwaarden die van invloed zijn op de werking van de mechanismen. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om factoren zoals cultuur, religie, heersende normen en waarden, de politieke toestand in een land, enzovoort (Westhorp et al, 2011). Pawson & Tilley (1997) onderscheiden vier verschillende aspecten bij contextuele factoren die ook wel de vier I's worden genoemd: 'individual capacities', 'interpersonal relations', 'institutional setting', 'infrastructure'. Bij 'individual capacities' gaat het over de kenmerken en capaciteiten van de individuele actoren. 'Interpersonal relations' gaat in op de relaties tussen de verschillende betrokken actoren. 'Institutional settings' gaat over de heersende regels, normen en waarden. Tot slot gaat het bij 'infrastructure' om de culturele, sociale en economische omgeving (Greenhalgh & Manzano, 2021).

Bij deze methode is het van belang dat eerst de programmatheorie van het beleid in kaart wordt gebracht. De programmatheorie beschrijft de veronderstellingen die ten grondslag liggen aan het beleid en achterhaald wat de beoogde doelen zijn van het beleid (Pawson & Tilley, 1997). Vervolgens wordt deze programmatheorie getoetst aan de sociologische literatuur en wordt er gekeken of het beleid overeenkomt met de literatuur. Aan de hand van deze beleidsanalyse wordt het CMO-model ingevuld. In dit model worden de interventies, mechanismen, contextuele factoren en de uitkomsten samengevat zodat er een duidelijk overzicht ontstaat. Dit CMO-model zal vervolgens getoetst worden door middel van een uitvoeringsanalyse en aan de hand daarvan kan er een conclusie worden getrokken over de effectiviteit van het beleid.

Het uiteindelijke doel van de realistische beleidsevaluatie is het inzichtelijk maken van hetgeen dat verandering veroorzaakt (Westhorp et al, 2011).

Figuur 1: Illustratie van CMO-model (Pawson & Tilley, 1997)

2.2 Belang van een goede samenwerking

Het is van belang dat er beter wordt samengewerkt tussen de domeinen onderwijs en zorg. Dat heeft te maken met het feit dat kinderen een groot deel van hun tijd doorbrengen op school. School is de plek waar kinderen zichzelf ontwikkelen en waar problemen vaak tot uiting komen. Dit is dan ook de aangewezen plek om deze problemen vroegtijdig te signaleren en te komen met een passende oplossing (Peeters et al, 2018). Om kinderen hierin te ondersteunen is het belangrijk dat onderwijs en zorg nauw samenwerken. Deskundigen en medewerkers vanuit het zorgdomein moeten geïntegreerd zijn in de school of zich dichtbij de school bevinden. Op die manier, met een combinatie van onderwijs en zorg, kunnen kinderen met extra

ondersteuningsbehoeften het best worden geholpen. Daarnaast is het voor leraren belangrijk om kennis uit te wisselen over de gedragingen van de leerlingen, zodat ze weten hoe ze hier in de klas mee kunnen omgaan en zodat ze de leerlingen beter kunnen begrijpen (De Haan & Dibi, 2022).

Onderwijs en zorg moeten niet beschouwd worden als gescheiden werelden, maar gezien worden als een combinatie (Heydelberg, 2019). Allebei hebben ze hetzelfde doel, namelijk om er voor te zorgen dat ze de juiste ondersteuning kunnen leveren. Jeugdigen die gebruik maken van onderwijs en te maken hebben met psychische problemen zouden de juiste behandeling en ondersteuning moeten ontvangen, zodat ze toch hun opleiding verder kunnen vervolgen (Heydelberg, 2019). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat een goede samenwerking tussen medewerkers van onderwijs en zorg en de ouders van de kinderen zorgt voor een veilige leeromgeving, die vervolgens weer bijdraagt aan de ontwikkeling van de jeugdigen (Gerdes, 2021; Jonkman et al, 2021). Doordat een goede samenwerking hier aan bijdraagt, verbeteren ook de leerprestaties van de leerlingen (Blokstra, Pieter, Opten & Bemelmans, 2017).

In de praktijk verloopt de samenwerking tussen onderwijs en zorg vaak echter nog niet zoals het hoort (Blokstra et al, 2017). Dit wordt bevestigd in een rapport van de Onderwijsraad (2014). Dit rapport laat zien dat er meer samenhang nodig is bij de aanpak van problematiek van jongeren die onderwijsondersteuning en jeugdhulp nodig hebben. De samenwerking die er momenteel is, richt zich volgens de Onderwijsraad (2014) vooral op het proces en niet genoeg op de inhoud. Daarnaast hebben onderwijs en zorg allebei andere verwachtingen (Ledoux & Waslander, 2020). Mede hierdoor is er nog te weinig invulling op het uitvoerende niveau. Daarnaast stelt het rapport van de Onderwijsraad (2014) dat er sprake is van een complexe overlegstructuur waarbij het niet altijd helder is wat er waar besproken moet worden. Dit komt volgens het rapport mede doordat zorg en onderwijs gescheiden systemen blijven. De jeugdhulpverlening en het passend onderwijs hebben een bestuurlijke structuur en inrichting

die apart van elkaar functioneren en ze hebben daarnaast elk hun eigen taken en verantwoordelijkheden (Onderwijsraad, 2014). Toch bestaat er in de praktijk ook vaak onduidelijkheid over wie welke verantwoordelijkheden heeft (Friele et al, 2018; Soeterik & Brock, 2022). Een rapport van Soeterik en Brock (2022) bevestigt dit en geeft aan dat er vaak onduidelijkheid is over de regie. Dit komt bijvoorbeeld omdat onderwijs en zorg gescheiden geldstromen hebben en omdat er krappe budgetten zijn (Soeterik & Brock, 2022). Verder maken onderwijs en zorg gebruik van verschillende werkwijzen (Ledoux & Waslander, 2020). Dit zorgt ervoor dat de samenwerking tussen de beide domeinen wordt bemoeilijkt (Onderwijsraad, 2014).

2.3 Voorwaarden voor een succesvolle samenwerking

In een rapport van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport worden er een aantal factoren genoemd die bijdragen aan het vormen van een succesvolle samenwerkingsrelatie (Coolen, Flim, van der Moolen & Theunissen, 2021). Ten eerste wordt er genoemd dat een goede communicatie tussen beide partijen van belang is. Wanneer er goed gecommuniceerd wordt tussen de partijen, ze het gesprek met elkaar aangaan en met elkaar overleggen, draagt dit bij aan het creëren van een gezamenlijke visie. Het creëren van een gezamenlijke visie is een belangrijke voorwaarde voor het laten slagen van een samenwerking. Wanneer partijen hetzelfde doel nastreven zal dit de samenwerkingsrelatie bevorderen. Bij een gezamenlijke visie moet er volgens het rapport ook expliciet worden benadrukt dat de partijen een gedeelde verantwoordelijkheid hebben. Het belang van een gedeelde verantwoordelijkheid voor een succesvolle samenwerking wordt ook aangehaald in het rapport van Peeters et al (2018). Wel is het belangrijk dat beide partijen, ondanks het creëren van een gezamenlijke visie en gedeelde verantwoordelijkheid, ook elkaars afzonderlijke belangen en visie begrijpen en leren kennen (Coolen et al, 2021). Daarnaast is het investeren in goede onderlinge verhoudingen een

belangrijk punt. Hierbij gaat het erom dat beide partijen vertrouwen hebben in elkaar en op elkaar kunnen rekenen. Om onderling vertrouwen te stimuleren is er behoefte aan een integrale aanpak waarbij samenwerking zich niet beperkt tot één domein maar waarbij er samengewerkt wordt tussen verschillende domeinen (Coolen et al, 2021). Als laatste wordt er genoemd dat het succes van de samenwerkingsrelatie afhankelijk is van de loyaliteit van de betrokken actoren (Coolen et al, 2021). Deze factoren worden ook bevestigd in een rapport van het Nederlands Jeugdinstituut (z.d.). Een extra factor die in dit rapport nog wordt genoemd is het feit dat het belangrijk is om regelmatig te reflecteren op het proces en op de samenwerking.

Het Nederlands Jeugdinstituut (z.d.) draagt ook verschillende interventies aan die specifiek gericht zijn op het bevorderen van de samenwerking tussen onderwijs en zorg en daarmee kunnen zorgen voor een effectievere hulpverlening. Allereerst is het van belang dat er mensen vanuit het zorgdomein werkzaam zijn op de scholen. Zij beschikken over de expertise die nodig is om de juiste hulp en ondersteuning te bieden aan de leerlingen. Medewerkers vanuit de zorg kunnen daarnaast ook advies geven aan leerkrachten over hoe ze met de leerlingen om kunnen gaan en kunnen ondersteuning bieden bij gesprekken die worden gevoerd met de leerlingen en hun ouders. Scholen kunnen op hun beurt weer bijdragen aan een betere samenwerking door hun schoolgebouw beschikbaar te stellen voor mensen uit de zorg. Een ander belangrijk punt dat wordt benoemd is de Commissie van Begeleiding. Deze commissie is te vinden op elke school voor speciaal onderwijs en bestaat uit de schooldirecteur, de intern begeleider en de orthopedagogen, waardoor de commissie dus beschikt over kennis uit zowel het onderwijsdomein als de zorg. De commissie heeft de verantwoordelijkheid voor de leerlingenzorg op school (De Atlas Schoolgids 2020-2021, Yulius). Tot slot noemt het rapport een onderwijs-zorgarrangement, afgekort met oza. Bij zo'n arrangement wordt er integraal samengewerkt tussen onderwijs en zorg en dit wordt toegepast wanneer een leerling onderwijs-

en zorgondersteuning nodig heeft. Het doel hiervan is om te zorgen voor een doorlopende schoolloopbaan en om de leerling te ondersteunen zodat deze zich optimaal kan ontwikkelen.

Net als het Nederlands Jeugdinstituut, noemen Smeets & Van Veen (2018) ook een aantal voorwaarden die zich specifiek richten op een succesvolle samenwerking tussen onderwijs en zorg. In dit geval de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Hierbij noemen ze ook een aantal van de bovengenoemde voorwaarden zoals het realiseren van een gezamenlijke visie, domeinoverstijgend te werk gaan, goede communicatie en wederzijds vertrouwen, maar ze geven ook aan dat het voor alle betrokkenen duidelijk moet zijn wie welke verantwoordelijkheid en wie welke taken heeft. Dit is van belang omdat het gaat om een samenwerking tussen twee verschillende domeinen. Ook moet er worden ingezet op de deskundigheid en professionalisering van de betrokken actoren. Dit zorgt voor betere kwaliteit van de samenwerking. Om de algemene kwaliteit van de samenwerking te waarborgen moeten er periodieke evaluaties worden uitgevoerd en aan de hand van deze evaluaties kan de samenwerking worden verbeterd en de werkwijze worden aangepast (Smeets & Van Veen, 2018). Dit is in lijn met het rapport van het Nederlands Jeugdinstituut, dat ook aangaf dat het belangrijk is om regelmatig te reflecteren op de samenwerking.

3. Methodologie

3.1 Onderzoeksmethode

Om te onderzoeken hoe effectief het beleid van Yulius is, en of de interventies leiden tot een betere samenwerking van onderwijs en zorg, wordt er gebruik gemaakt van de Realist Evaluation Method, geïntroduceerd door Pawson & Tilley (1997). De Realist Evaluation Method leent zich hier goed voor omdat deze vorm van beleidsevaluatie zich niet alleen richt op de vraag of een interventie wel of niet werkt, maar ook rekening houdt met de onderliggende mechanismen en de contextuele factoren die een belangrijke rol spelen. Deze methode zorgt er

daardoor voor dat het duidelijk wordt wanneer een interventie het gewenste effect heeft. Dit hangt namelijk af van de werking van een mechanisme bij een bepaalde context. Aan de hand van deze kennis is het ook mogelijk om waardevolle aanbevelingen mee te geven aan Yulius, om er op die manier voor te zorgen dat de effectiviteit van de interventies kan worden vergroot. Deze methode van beleidsevaluatie kan wel leiden tot complexe bevindingen (Westhorp et al, 2011). Hier zal rekening mee gehouden moeten worden.

3.2 Onderzoeksaanpak

Eerst zal de achterliggende programmatheorie van het beleid van Yulius worden beschreven. Dit houdt in dat de veronderstellingen waarop het beleid is gebaseerd en de beoogde doelen van het beleid zullen worden beschreven. Daarnaast zullen ook de interventies die door Yulius zijn ingezet aan bod komen en wordt er beschreven hoe de organisatie deze interventies heeft vormgegeven. Hiervoor zal er gebruik gemaakt worden van verschillende documenten die de onderzoeker via medewerkers van Yulius heeft verkregen. In deze documenten wordt de visie beschreven die de organisatie heeft voor de toekomst met betrekking op de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Om een nog duidelijker beeld te krijgen van de programmatheorie hebben er ook aanvullende gesprekken met medewerkers van Yulius plaatsgevonden.

Als de programmatheorie van het beleid is beschreven zal deze worden vergeleken met de wetenschappelijke literatuur en zal er worden gekeken in hoeverre het beleid van Yulius aansluit op de literatuur. De programmatheorie wordt vervolgens gereconstrueerd in een CMO-model. Door dit model zal de relatie tussen de interventies, onderliggende mechanismen, contextuele factoren en de beoogde uitkomsten inzichtelijk worden gemaakt.

In het tweede gedeelte van het onderzoek, de uitvoeringsanalyse, zal de werking en effectiviteit van het beleid worden onderzocht. Hiervoor zijn er acht interviews afgenomen met medewerkers van Yulius. Er is bewust voor gekozen om medewerkers vanuit zowel het onderwijs als vanuit de zorg te interviewen, omdat er op die manier een zo compleet mogelijk

beeld ontstaat van de ervaringen die de medewerkers hebben in de praktijk. Een overzicht van de verschillende respondenten is te vinden in de Respondentenlijst (Bijlage 3). De afgenomen interviews zijn semigestructureerd en zijn afgenomen aan de hand van een topiclijst. De topiclijst zorgt voor structuur tijdens het interview, maar geeft de respondent tegelijkertijd de ruimte om aanvullende informatie te delen met de onderzoeker. Tijdens de interviews worden de programmatheorie en het CMO-model voorgelegd aan de respondent.

De topiclijst is gebaseerd op het theoretisch kader van dit onderzoek. In het theoretisch kader wordt het belang van een goede samenwerking beschreven en wordt er beschreven waar een succesvolle samenwerkingsrelatie aan moet voldoen. Dit wordt ook specifiek beschreven voor de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Deze kennis komt terug in de topiclijst en er wordt aan de respondenten gevraagd welke ervaringen zij hebben in de praktijk met betrekking tot de samenwerking. Er wordt bijvoorbeeld ingegaan op de interventie, hoe deze door de organisatie is vormgegeven, of de interventie effectief is en dus ook daadwerkelijk zorgt voor meer samenwerking. Als de respondent aangeeft dat de interventie in de praktijk effectief is en zorgt voor meer samenwerking, wordt er ook dieper ingegaan op de vraag hoe deze interventie dan zorgt voor meer samenwerking. Wanneer de respondent aangeeft dat de interventie in de praktijk niet effectief blijkt te zijn, wordt er uiteraard ook ingegaan op de vraag waar dit aan ligt. Daarnaast wordt er tijdens de interviews ook dieper ingegaan op de contextuele factoren, omdat deze een zeer belangrijke rol spelen.

De interviews zijn na afname uitgewerkt in transcripten en vervolgens gecodeerd met behulp van het programma ATLAS.ti. Eerst is er open gecodeerd, vervolgens axiaal en tot slot selectief. De codes zijn uitgewerkt in een codeboom. Deze is te vinden in Bijlage 5. De meeste interviews, zeven van de acht, zijn online afgenomen via Google Meet of Zoom. Het andere interview heeft fysiek plaatsgevonden op basisschool De Atlas in Dordrecht. Dit is een

basisschool voor speciaal onderwijs die onderdeel is van Yulius Onderwijs. De interviews hadden een duur van ongeveer 20 tot 50 minuten.

3.3 Ethiek en privacy

Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek is er zorgvuldig omgegaan met de privacy van de respondenten. Voorafgaand aan de interviews kregen de respondenten een informatie- en toestemmingsformulier toegestuurd. De respondenten hebben dit formulier vervolgens ondertekend en gaven daarmee toestemming voor de opname en verwerking van het interview. Daarnaast waren de respondenten er van op de hoogte dat deelname aan het onderzoek geheel vrijwillig is en dat ze hun deelname op elk gewenst moment konden beëindigen. Verder is de anonimiteit van de respondenten gewaarborgd en zal alle data na afronding van het scriptietraject direct worden verwijderd. In de eerste bijlage is de volledige privacy checklist van dit onderzoek opgenomen.

3.4 Betrouwbaarheid en validiteit

Tijdens het uitvoeren van dit onderzoek is er door de onderzoeker op gelet dat de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek worden gewaarborgd. De validiteit van het onderzoek wordt bevorderd door gebruik te maken van een vooraf opgestelde topiclijst die sturing geeft aan de interviews en die ervoor zorgt dat de respondenten ingaan op de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Doordat er aan alle respondenten dezelfde vragen worden gesteld zorgt dit ook voor een betere betrouwbaarheid van het onderzoek (Babbie, 2016). Daarnaast heeft de selectie van de respondenten ook bijgedragen aan de betrouwbaarheid en validiteit, omdat de respondenten de benodigde kennis hebben om de gestelde vragen te kunnen beantwoorden. Het is echter wel zo dat de resultaten van dit onderzoek niet generaliseerbaar zijn, omdat het onderzoek zich richt op één specifieke organisatie.

4. Beleidsanalyse

4.1 Programmatheorie

In het Koersdocument van Yulius (z.d.) is er beschreven welke visie de organisatie heeft voor de toekomst. Een belangrijk onderdeel van deze visie is het creëren van een betere verbinding/samenwerking tussen onderwijs en zorg. De gedachtegang achter deze visie is dat de organisatie zich als ‘één Yulius’ wil gaan presenteren. Dit houdt in de praktijk in dat de samenwerking tussen onderwijs en zorg intensiever moet gaan worden en dat beide domeinen meer op elkaar moeten worden afgestemd. Uit een aanvullend gesprek met een medewerker van Yulius blijkt dat het nu in de praktijk vaak zo is dat, ondanks de samenwerking tussen beide domeinen, ze nog steeds worden gezien als twee aparte onderdelen van de organisatie. De medewerker gaf aan dat cliënten en hun ouders soms niet weten bij wie ze terecht kunnen met een bepaald vraagstuk en dat de organisatie naar aanleiding van dit soort praktijkvoorbeelden een meer integrale aanpak wil nastreven.

Er wordt er in de documenten die ten grondslag liggen aan het beleid aangegeven dat de vraag naar zorg en gespecialiseerd onderwijs alsmaar groter wordt, omdat het aantal Nederlanders dat een hulpvraag heeft blijft stijgen. Daarnaast komt een succesvolle samenwerking volgens Yulius ten goede aan de ontwikkeling van de kinderen en de jongeren. Wanneer er wordt gewerkt volgens een preventieve en integrale aanpak zullen de problemen van de cliënten niet alsmaar groter worden, maar kan er op tijd worden ingegrepen. Hiermee doelt de organisatie op het creëren van korte lijnen tussen medewerkers van onderwijs en zorg, waarbij goede communicatie van belang is.

Een andere veronderstelling die van invloed is geweest op het opstellen van het beleid is het feit dat de overheid zich steeds meer terugtrekt waardoor organisaties zelf met inhoudelijke plannen moeten komen. Daarnaast benadrukt de organisatie het belang van

domeinoverstijgend werken. Yulius is niet onbekend met het domeinoverstijgend denken en werken, maar het Koersdocument (z.d.) stelt dat er nog aanzienlijke verbetermogelijkheden liggen op dit gebied en dat is waarom de organisatie hierop wil blijven inzetten.

Naast de veronderstellingen waarop het beleid is gebaseerd, heeft het beleid ook een aantal gewenste doelen voor ogen: het vergroten van de maatschappelijke waarde van de organisatie, heldere doelstellingen voor de betrokken partijen, een effectievere en betere dienstverlening voor leerlingen en cliënten met complexe problematiek, en kortere lijnen tussen collega's. Yulius wil zich daarnaast ook gaan focussen op het multifunctioneel inzetten van vastgoed.

De programmatheorie van dit beleid heeft dus als hoofddoel dat de verbinding/samenwerking tussen onderwijs en zorg wordt versterkt en dat de twee domeinen beter op elkaar zijn afgestemd waardoor de organisatie zich kan presenteren als een geheel. Dit moet bereikt worden door middel van een aantal interventies. Deze zullen hieronder verder worden toegelicht. Bij elke interventie worden ook de mechanismen en uitkomsten besproken. Als laatste wordt de context toegelicht.

4.2 Interventies

Poli Zorg en Onderwijs

De Poli Zorg en Onderwijs (X1) is één van de interventies die Yulius in zet. De Poli richt zich op het behandelen van kinderen en jongeren die vastlopen op school en psychische problematiek ervaren. Het doel van deze interventie is om ervoor te zorgen dat deze kinderen en jongeren weer zo veel mogelijk in staat worden gesteld om onderwijs te kunnen volgen (Yulius Nieuwsbrief Poli Zorg en Onderwijs, 2021). De Poli bestaat uit een multidisciplinair team (M1) dat beschikt over kennis uit zowel het zorgdomein als het onderwijs. Doordat de medewerkers van de Poli langsgaan op de scholen en de leerlingen daar behandelen krijgen ze

de mogelijkheid om deze kennis uit te wisselen met collega's uit het onderwijs (M2). Wanneer een leerkracht bijvoorbeeld hulp nodig heeft of advies nodig heeft bij de omgang met een leerling, kunnen de collega's van de Poli daarbij helpen. Daarnaast zorgt het feit dat de medewerkers van de Poli langskomen op de scholen er ook voor dat de onderlinge relaties met de collega's uit het onderwijs kunnen worden versterkt (M3). Dit resulteert in een sterkere verbinding (O1) en met een sterkere verbinding tussen de domeinen kan de organisatie haar maatschappelijke waarde vergroten (O2).

Doordat medewerkers van de Poli langsgaan op de scholen en er kennis wordt uitgewisseld stimuleert de Poli ook de creatie van korte lijnen tussen medewerkers (O3) en hierdoor kan escalatie van de problematiek van de leerlingen worden voorkomen (O4). Tot slot stimuleert de Poli ook het gebruik van een integrale aanpak (O6), mede doordat er wordt gewerkt met een multidisciplinair team.

Deeltijdbehandeling BEO

De deeltijdbehandeling BEO (X2) is de tweede interventie die wordt ingezet. BEO staat voor Behandel en Onderwijsgroep. Het is een dagbehandelingsgroep waar kinderen van 6 t/m 12 jaar worden geholpen die thuis en op school vastlopen door complexe psychische problematiek (Yulius Deeltijdbehandeling BEO, 2023). Voorbeelden van problematiek waar deze kinderen mee te maken hebben zijn; het verwerken van prikkels, autisme en systeemproblematiek. Door deze problematiek kunnen de kinderen in zowel het reguliere als het speciaal onderwijs niet meer functioneren. Tijdens deze deeltijdbehandeling krijgen ze extra ondersteuning in de vorm van individuele begeleiding en begeleiding in een groep. Tijdens de behandeling krijgen ze vaardigheden aangeleerd die ze nodig hebben om terug te kunnen keren in het onderwijs (Yulius Deeltijdbehandeling BEO, 2023). De behandeling duurt in totaal 6 tot 9 maanden en vindt plaats op De Atlas in Dordrecht. Dit is een basisschool voor speciaal onderwijs. Doordat de

behandeling plaatsvindt in een ruimte in de school is er de mogelijkheid om kennis, vaardigheden en ervaringen uit te wisselen tussen collega's van onderwijs en zorg (M2). Daarnaast helpt het ook bij het bevorderen van de onderlinge relaties (M3). Door deze onderlinge uitwisseling van kennis, vaardigheden en ervaringen en de onderlinge communicatie wordt de verbinding tussen beide disciplines versterkt (O1) en zal dat de organisatie uiteindelijk helpen bij het vergroten van haar maatschappelijke waarde (O2).

Doordat de BEO gevestigd is in het gebouw van de school zorgt dit er ook voor dat er korte lijnen ontstaan tussen medewerkers (O3) en dit leidt tot meer afstemming tussen de domeinen (O5).

OASE

De derde interventie die wordt besproken is OASE (X3). OASE is een zorgprogramma dat net zoals de Deeltijdbehandeling BEO op de Atlas te vinden is. OASE bevindt zich daarnaast ook nog op twee reguliere scholen. De naam OASE staat voor Ontspanning met Aandacht voor de Sociaal-Emotionele ontwikkeling van kinderen binnen het basisonderwijs. Het programma richt zich op kinderen die regelmatig moeite hebben met het verwerken van prikkels in de klas of kinderen die moeite hebben om hun emoties te reguleren. Dit programma zorgt ervoor dat ze onder begeleiding van sociotherapeuten weer tot rust kunnen komen. Dit gebeurt twee keer in de week en het is één uur per keer. De leerlingen kunnen tijdens dat uur bewegen, spelletjes doen en er zijn allerlei materialen beschikbaar waar ze mee aan de slag kunnen. Omdat het programma in de school wordt gegeven kunnen er onderling tussen collega's kennis, vaardigheden en ervaringen worden uitgewisseld (M2) waarmee onderlinge relaties kunnen worden versterkt (M3). Het voordeel van OASE is dat het erg laagdrempelig is (M4) en dat er geen doorverwijzing nodig is om te kunnen deelnemen aan het programma.

Deze interventie zorgt voor een versterking van de verbinding tussen onderwijs en zorg

(O1) doordat het zorgprogramma onderdeel wordt gemaakt van de school. OASE helpt de maatschappelijke waarde van de organisatie te vergroten (O2) en zorgt voor korte lijnen tussen medewerkers (O3). Tot slot zorgen de korte lijnen en de onderlinge communicatie en kennisuitwisseling ervoor dat er meer afstemming is tussen collega's van onderwijs en zorg (O5).

4.3 Context

De werking van de mechanismen, die in werking worden gezet door interventies, zijn afhankelijk van contextuele factoren (Pawson & Tilley, 1997). De contextuele factoren die van invloed zijn op het beleid van Yulius worden in deze paragraaf toegelicht. Sommige contextuele factoren zijn al eerder aan bod gekomen in het theoretisch kader, maar worden hier nog een keer genoemd om te zorgen voor een duidelijk overzicht van alle factoren bij elkaar.

Allereerst moet er sprake zijn van een gezamenlijke visie (C1). Wanneer er een gezamenlijke visie is kunnen onderwijs en zorg beter op elkaar worden afgestemd (Radema et al, 2006). Dit wordt ondersteund door Verheij & Van Doorn (2008) die ook aangeven dat kijken vanuit een gemeenschappelijke visie van belang is. Om tot een betere afstemming te komen is het daarnaast ook belangrijk dat er domeinoverstijgend wordt gedacht en gewerkt (C2). Verder moet er sprake zijn van een duidelijke taakverdeling (C3) zodat er geen onduidelijkheden ontstaan (Radema et al, 2006). Yulius geeft in het Koersdocument van de organisatie (z.d.) aan dat de deskundigheid van medewerkers van goede kwaliteit moet zijn om tot een goede samenwerking te kunnen komen (C4). Hier zal de organisatie dan ook nog verder in gaan investeren in de toekomst. Een andere belangrijke contextuele factor is de wet- en regelgeving (C5). Zo kunnen onder andere gescheiden geldstromen (C6) er voor zorgen dat de samenwerking tussen onderwijs en zorg moeilijker verloopt (Soeterik & Brock, 2022).

Verschillende financieringsstromen (C6) als een belangrijke randvoorwaarde wordt ook

genoemd in het rapport van Peeters et al (2018). Doordat er voor onderwijs en zorg verschillende budgetten zijn zorgt dit ervoor dat de samenwerking op verschillende punten stagneert en dat professionals vanuit beide domeinen vaak te weinig handelingsvrijheid hebben om problematiek aan te pakken (Peeters et al, 2018). Verder wordt er van de medewerkers een hoge mate van flexibiliteit en begrip verwacht (C7) (Soeterik & Brock, 2022). Dit houdt niet alleen in dat ze begrip hebben voor elkaar, maar dat er ook begrip is wanneer er onverwachte omstandigheden plaatsvinden (Verheijden & De Lange, 2016; Soeterik & Brock, 2022).

Daarnaast is het voor een succesvolle samenwerking van belang dat er voldoende budget (C8) en voldoende tijd (C9) is om te kunnen investeren in de samenwerking (Smeets & Van Veen, 2018). Tot slot is een goede communicatie (C10) tussen medewerkers van beide disciplines een belangrijke randvoorwaarde. Hierbij kan er worden gedacht aan voldoende overlegmomenten (Geveke, Van Veen-Schleurlolts & Steenbeek, 2023).

4.4 Reconstructie in CMO-model

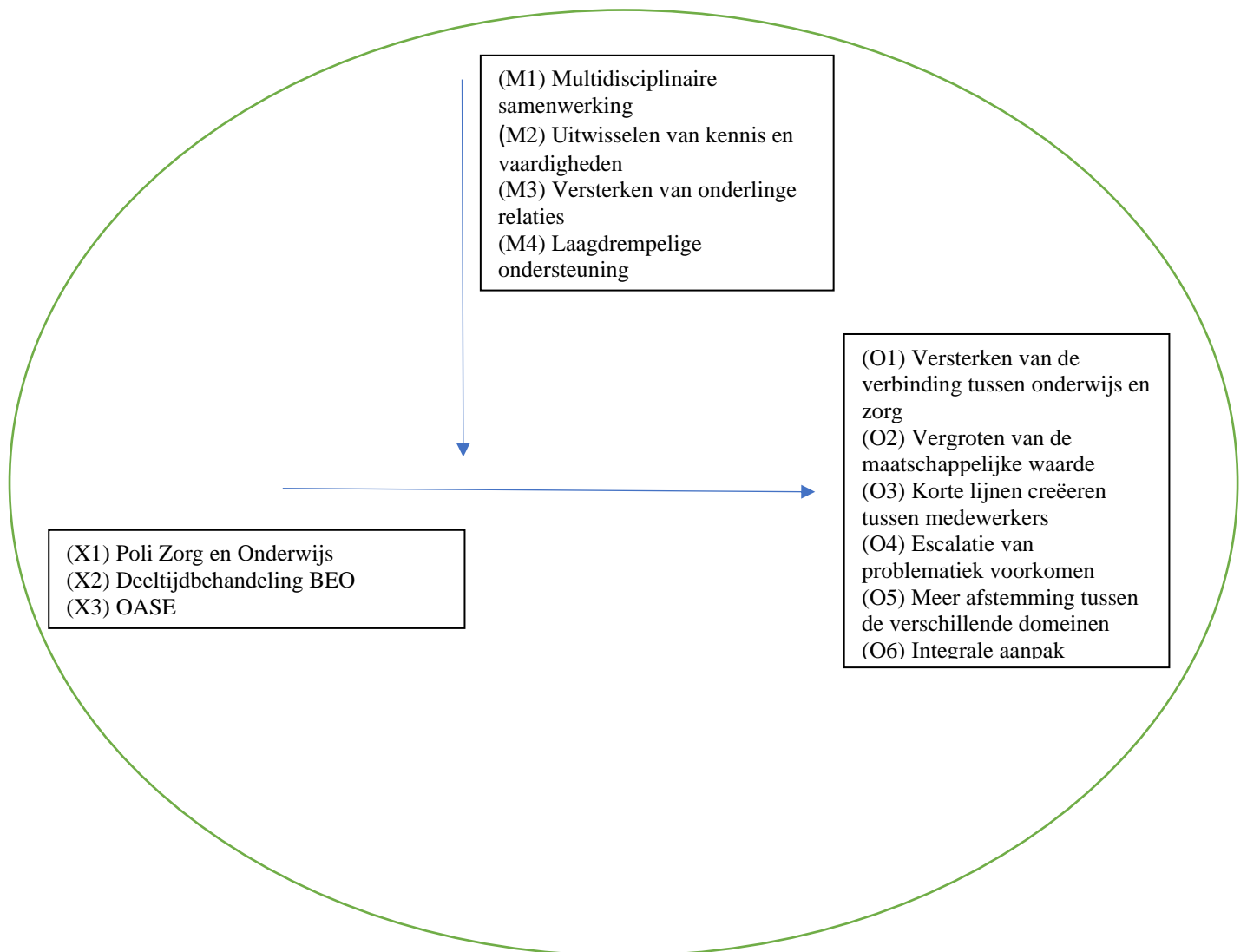
Tabel 1: Samenvatting CMO-model

Interventie	Mechanisme	Uitkomst	Context
<i>Als ..</i>	<i>Dan ..</i>	<i>Met als resultaat dat ..</i>	<i>Mits ..</i>
Poli Zorg en Onderwijs (X1)	(M1) Multidisciplinaire samenwerking & (M2) Uitwisselen van kennis en vaardigheden & (M3) Versterken van onderlinge relaties	(O1) Versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg & (O2) Vergroten van de maatschappelijke waarde & (O3) Korte lijnen creëren tussen medewerkers & (O4) Escalatie van problematiek voorkomen & (O6) Integrale aanpak	(C1) Gezamenlijke visie & (C2) Domeinoverstijgend werken & (C3) Duidelijke taakverdeling & (C4) Deskundigheid & (C5) Wet- en regelgeving & (C7) Flexibiliteit en begrip & (C8) Budget & (C9) Tijd & (C10) Communicatie

Deeltijdbehandeling BEO (X2)	(M1) Multidisciplinaire samenwerking & (M2) Uitwisselen van kennis en vaardigheden & (M3) Versterken van onderlinge relaties	(O1) Versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg & (O2) Vergroten van de maatschappelijke waarde & (O3) Korte lijnen creëren tussen medewerkers & (O5) Meer afstemming tussen de verschillende domeinen	(C2) Domeinoverstijgend werken & (C4) Deskundigheid & (C5) Wet- en regelgeving & (C6) Verschillende financieringsstromen & (C7) Flexibiliteit en begrip & (C8) Budget & (C9) Tijd & (C10) Communicatie
OASE (X3)	(M2) Uitwisselen van kennis en vaardigheden & (M3) Versterken van onderlinge relaties & (M4) Laagdrempelige ondersteuning	(O1) Versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg & (O2) Vergroten van de maatschappelijke waarde & (O3) Korte lijnen creëren tussen medewerkers & (O5) Meer afstemming tussen de verschillende domeinen	(C2) Domeinoverstijgend werken & (C4) Deskundigheid & (C5) Wet- en regelgeving & (C6) Verschillende financieringsstromen & (C7) Flexibiliteit en begrip & (C8) Budget & (C9) Tijd & (C10) Communicatie

Figuur 2: Schematische weergave van het CMO-model

- (C1) Gezamenlijke visie
- (C2) Domeinoverstijgend werken
- (C3) Duidelijke taalverdeling
- (C4) Deskundigheid
- (C5) Wet- en regelgeving
- (C6) Verschillende financieringsstromen
- (C7) Flexibiliteit en begrip
- (C8) Budget
- (C9) Tijd
- (C10) Communicatie

4.5 Theoretische evaluatie

In deze paragraaf wordt er besproken in hoeverre het beleid van Yulius aansluit op de literatuur over samenwerking en de literatuur over de samenwerking tussen onderwijs en zorg.

Yulius streeft naar een integrale, multidisciplinaire aanpak van problemen waarbij er korte lijnen zijn tussen de medewerkers van onderwijs en zorg. Uit de literatuur komt naar voren dat interventies die zich richten op een integrale aanpak vaak effectiever zijn dan interventies die dit niet doen (Carr, 2006; Gijzen & Pameijer, 2014). Daarnaast stelt de literatuur ook dat een multidisciplinaire samenwerking gestimuleerd moet worden om de samenwerking tot een succes te laten worden (Rutten, De Roode & Van Es, 2009; Vrielink, 2011).

De interventies die Yulius heeft ingevoerd streven er naar om onderwijs en zorg te combineren door bijvoorbeeld zorgprogramma's, zoals OASE (X3), in het schoolgebouw te laten plaatsvinden. De aanwezigheid van zorgpartners op een school is volgens Moerkens (2011) voordelig voor de leerlingen en hun gezinnen. Dit komt omdat problematiek dan sneller kan worden gesignaleerd en aangepakt (Moerkens, 2011; Vrielink, 2011). Daarnaast zorgt een goed geïntegreerd onderwijs-zorgarrangement ervoor dat er meer afstemming mogelijk is tussen beide domeinen en dat collega's van onderwijs en zorg de mogelijkheid hebben tot communicatie (Radema, Jongepier & Van Veen, 2006). Door deze communicatie is het mogelijk dat collega's van onderwijs en zorg vaardigheden en kennis kunnen uitwisselen die ze beiden in staat stellen om de leerlingen beter te kunnen ondersteunen (Bosdriesz, Moerkens, Godefroy & Van Kessel, 2010; Vrielink, 2011).

Voor het creëren van een succesvolle samenwerking is het belangrijk dat er een cultuur binnen de organisatie ontstaat die gericht is op het leren van elkaar, het uitwisselen van kennis en feedback, en het creëren van wederzijds vertrouwen. Dit zorgt voor de vorming van een wij-identiteit (Gerdes, 2021). Yulius wil hier in investeren door te zorgen dat de organisatie één geheel gaat vormen, maar uit een aanvullend gesprek met één van de respondenten komt naar

voren dat dit in de praktijk lastig is. Ondanks dat de organisatie ruimte maakt voor het uitwisselen van kennis, feedback en ervaringen, is de grote omvang van de organisatie een belemmering en spelen de tegenstrijdige belangen van de domeinen een rol. Dat onderwijs en zorg andere prioriteiten kunnen hebben blijkt ook uit de literatuur (Radema et al, 2006). Beide domeinen hebben een eigen visie en expertise en dit kan er wellicht toe leiden dat de belangen niet helemaal overeenkomen waardoor de beoogde uitkomst wellicht niet zal worden bereikt. De zorg werkt voornamelijk aan hulpverleningsdoelen en onderwijs focust zich op de onderwijsdoelen en het lesgeven van de leerlingen. Medewerkers vanuit de zorgkant zullen zich meer focussen op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling, terwijl de leerkrachten hier minder mee bezig zijn omdat bij hen het lesgeven prioriteit krijgt (Radema et al, 2006). Uit de uitvoeringsanalyse zal moeten blijken of de tegenstrijdige belangen van invloed zijn op het succes van de samenwerking.

Fysieke nabijheid, zoals het samenbrengen van onderwijs en zorg in hetzelfde gebouw, zorgt er voor dat collega's vanuit beide domeinen bereikbaar zijn voor elkaar en dat ze kennis en ervaringen met elkaar kunnen delen. Het gevolg hiervan is ook dat collega's van beide disciplines samen naar een doel toe werken, wat leidt tot een connectie (Gerdes, 2021). De interventies van Yulius sluiten hier goed op aan, doordat de organisatie ook inzet op fysieke nabijheid. De dagbehandeling (X2) en OASE (X3) zijn gevestigd in het schoolgebouw en de behandelingen van de Poli Zorg en Onderwijs (X1) kunnen ook plaatsvinden in het schoolgebouw. Gerdes (2021) noemt echter wel dat het samenbrengen van onderwijs en zorg in één gebouw geen garantie is voor een daadwerkelijke bevordering van de samenwerking. Uit de uitvoeringsanalyse zal moeten blijken of dit bij het beleid van Yulius het geval is.

Uit de literatuur komt ook naar voren dat een groot deel van de huidige interventies die gericht zijn op de samenwerking tussen onderwijs en zorg nog maar een beperkt effect hebben op de

ontwikkeling van kinderen (Jonkman et al, 2021). Uit de uitvoeringsanalyse zal moeten blijken hoe effectief het beleid van Yulius is ten opzichte van de ontwikkeling van de leerlingen.

4.5.1 Deelconclusie

Uit de theoretische evaluatie kan worden geconcludeerd dat het beleid van Yulius grotendeels overeenkomt met de wetenschappelijke literatuur. De organisatie streeft een integrale aanpak na, zet in op de nabijheid van collega's vanuit beide domeinen en focust op goede communicatie tussen beide disciplines. Uit de literatuur blijkt dat dit belangrijke voorwaarden zijn voor een succesvolle samenwerking. Echter kwam er uit de literatuur ook naar voren dat het samenbrengen van onderwijs en zorg in hetzelfde gebouw niet per se hoeft te leiden tot een betere samenwerking. Daarnaast speelt het feit mee dat Yulius een grote organisatie is met veel verschillende belangen. Uit de literatuur kwam naar voren dat tegenstrijdige belangen er voor kunnen zorgen dat de samenwerking stagneert.

In het volgende gedeelte van het onderzoek worden de resultaten beschreven die zijn verkregen door het afnemen van de interviews met verschillende medewerkers van Yulius. Dit zijn zowel medewerkers uit het onderwijs als uit de zorg.

5. Uitvoeringsanalyse

In de uitvoeringsanalyse zullen de resultaten worden besproken die zijn verkregen naar aanleiding van de interviews met de respondenten. De nadruk zal hierbij worden gelegd op de effectiviteit van de interventies en de rol van de contextuele factoren.

5.1 Verantwoording gekozen interventies

De drie interventies die zijn gekozen voor dit onderzoek hebben als doel om de samenwerking tussen de onderwijskant en de zorgkant binnen Yulius te bevorderen. Dat maakt dat het

geschikte interventies zijn voor dit onderzoek. Daarnaast passen de interventies binnen de methode van Realist Evaluation omdat ze mechanismen en werking zetten en voor de werking van deze interventies zijn contextuele factoren van zeer groot belang. Tot slot heeft de onderzoeker de keuze voor de interventies gebaseerd op het feit dat er hierbij meer respondenten konden worden benaderd.

5.2 Poli Zorg en Onderwijs

De Poli Zorg en Onderwijs (X1) dient de verbinding tussen onderwijs en zorg te versterken (O1) door te werken met een multidisciplinair team (M1). Volgens respondent 8, een orthopedagoog die werkzaam is bij de Poli, draagt dit bij aan de effectiviteit van de Poli: *“De samenwerking met iedereen is waardoor effectiviteit wordt behaald.”* Dankzij het werken met een multidisciplinair team zijn volgens deze respondent de collega’s goed op elkaar afgestemd en dit zorgt voor een positief effect op de ontwikkeling van de leerlingen: *“Dan zie je in de behandeling positieve groei. Dat de leerling zelfstandiger wordt, meer naar school gaat of schoolopbouw laat zien”* (R8). Hiermee wordt er door middel van deze interventie bijgedragen aan het vergroten van de maatschappelijke waarde van de organisatie (O2). De behandelvorm van de Poli, die onder andere plaatsvindt op de scholen, draagt ook bij aan het verder escaleren van problematiek van de leerlingen (O4). Dit wordt bevestigd door respondent 7, systeemtherapeut bij de Poli: *“Ik denk dat wij heel efficiënt werken omdat we in de omgeving van het kind werken, dus outreachend.”* Daarnaast zorgt de manier van behandelen van de Poli er ook voor dat het mogelijk wordt gemaakt om kennis en ervaringen uit te wisselen met leerkrachten (M2). Respondent 2, specialistisch ambulante behandelaar voor de Poli, zegt er het volgende over: *“Ik denk met de kinderen, ouders en leerkrachten mee over de ontwikkeling van het kind. We hebben evaluatiegesprekken. ... Dan gaan we de inzichten weer delen met leerkrachten en ook luisteren naar de leerkracht waar ie tegen aan loopt. Eigenlijk de tips en*

adviezen delen.” Uit het interview met deze respondent (R2) blijkt echter wel dat de leerkrachten niet altijd bereid zijn om naar het advies te luisteren: *“Bij leerkrachten merk ik vaak wel die zijn een beetje koning in hun eigen klas ofzo en die nemen ook niet zo snel iets aan.”* Ondanks dat de interventie dus ruimte biedt voor het uitwisselen van kennis (M2), wat zorgt voor korte lijnen tussen medewerkers (O3), versterkt het dus niet altijd de onderlinge relaties (M3) , en daarmee de samenwerking, tussen collega’s.

5.2.1 Contextuele factoren

Mechanisme 3, het versterken van onderlinge relaties, leidt niet altijd tot de gewenste integrale aanpak (O6) en tot het uiteindelijke hoofddoel: het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg (O1). Dit heeft te maken met de contextuele factoren die van invloed zijn op de werking van een mechanisme. Flexibiliteit en begrip (C7) spelen hierin een belangrijke rol. Volgens respondent 2 (R2) gaat het er hierbij om dat iemand een goede zelfreflectie heeft: *“Je moet ook kritisch naar je eigen visie kunnen kijken en denken van waarom kijk je op die manier ergens naar.”* Beide partijen moeten begrip voor elkaar hebben en zich flexibel opstellen om tot een succesvolle samenwerking te kunnen komen. Hier sluit het hebben van een gezamenlijke visie (C1) bij aan. Respondent 2 geeft aan dat dit in de praktijk niet altijd het geval is: *“Ik probeer dan bijvoorbeeld die verbinding tot stand te brengen door te zeggen van laten we daar even over doorpraten, maar soms merk je dan dat er wordt gezegd van nee wij doen het op onze eigen manier.”* Dit laat zien dat de verschillende visies van onderwijs en zorg een belemmering kunnen zijn als het gaat om het creëren van een goede samenwerking. Een andere belemmering die in meerdere interviews naar voren kwam zijn de verschillende financieringsstromen van onderwijs en zorg (C6). Respondent 4, directeur van een basisschool voor speciaal onderwijs, merkt dit ook: *“De geldstromen zijn gescheiden. Als ze het kunnen regelen dat die door elkaar heen zouden lopen dan kan je zorgen dat zorg ook echt een onderdeel wordt van de school en*

dan is het zo geregeld.” Doordat deze contextuele factor in meerdere interviews naar voren komt, laat het zien dat deze factor een grote invloed heeft op de werking van de mechanismen. Verschillende financieringsstromen zijn niet het enige onderdeel van wet-en regelgeving (C5) dat een belemmering vormt voor de effectiviteit van de Poli Zorg en Onderwijs: *“Gemeentes stellen eisen over registreren en rapporteren en dat staat soms wel in de weg. De administratieve lasten zijn alleen maar erger geworden”* (R7). Respondent 7 geeft aan dat deze administratieve lasten veel tijd in beslag nemen (C9) en dat dit de samenwerking op sommige vlakken in de weg staat. Tot slot komt er naar voren dat het belangrijk is dat de betrokken partijen actief meewerken en inzet tonen: *“Het meewerken van de verschillende partijen. Dus het is gewoon heel belangrijk dat die samenwerking met iedereen van het systeem er is. Daardoor wordt effectiviteit behaald”* (R8).

5.3 Deeltijdbehandeling BEO

De Deeltijdbehandeling BEO (X2) dient de samenwerking tussen onderwijs en zorg te stimuleren (O1) en de maatschappelijke waarde van de organisatie te vergroten (O2) door ten eerste te werken met een multidisciplinair team (M1). Respondent 7, die werkzaam is als systeemtherapeut bij de Deeltijdbehandeling BEO en de Poli Zorg en Onderwijs, geeft aan dat het team, doordat het multidisciplinair is, over veel expertise en kennis beschikt en dat ze deze kennis kunnen aanbieden, onder andere aan collega's, wat de samenwerking versterkt. Het uitwisselen van kennis, ervaringen en vaardigheden (M2) wordt door deze interventie in werking gezet: *“Wij kijken mee in de klas. Soms hebben we na school weleens gesprekjes met de leerkrachten of de intern begeleider en we hebben één keer in de zo veel tijd groot overleg waar dan ook het wijkteam bij betrokken wordt”* (R7). Volgens deze respondent stimuleert dit de samenwerking doordat het zorgt voor korte lijnen tussen collega's uit de verschillende domeinen (O3) en als gevolg hiervan is er meer afstemming tussen de domeinen (O5). Volgens

respondent 7 is het wel zo dat de mensen vanuit het onderwijs zich meer focussen op de beheersing van de leerlingen, terwijl de zorgkant meer aandacht besteed aan de behandeling. Beide domeinen gaan op een andere manier met de leerlingen om en werken vanuit een eigen visie: *“Dat bijt elkaar soms wel, maar dat is meer omdat je allebei vanuit een andere bril aan het kijken bent natuurlijk” (R7).*

Doordat de BEO gevestigd is in het schoolgebouw worden de onderlinge relaties tussen de medewerkers van de verschillende domeinen beter (M3). Niet alleen door het uitwisselen van kennis maar ook door elkaar te betrekken bij werkoverleggen of bij informele activiteiten. Respondent 4, de directeur, investeert in deze onderlinge relaties door er voor te zorgen dat de collega's uit de zorg de notulen van het ochtendoverleg ook kunnen inzien. Dit zorgt voor meer betrokkenheid. Daarnaast probeert de directeur ook zo veel mogelijk mensen vanuit de zorg te betrekken bij teamuitjes, om zo te bouwen aan samenwerking: *“We proberen zo veel mogelijk mensen van de zorg erbij te halen zodat je aan die samenwerking bouwt. Mekaar leren kennen zodat het laagdrempelig is” (R4).*

5.3.1 Contextuele factoren

Het kunnen uitwisselen van kennis, ervaringen en vaardigheden (M2) en het versterken van onderlinge relaties (M3) is afhankelijk van een aantal contextuele voorwaarden. Het blijkt ten eerste af te hangen van de deskundigheid van de medewerkers (C4): *“De kennis bij zorg is niet altijd aanwezig om ons de ondersteuning in de groepen te geven. Het zou mooi zijn als zij meer toegepaste kennis van het onderwijs zouden kunnen geven” (R4).* Wanneer beide domeinen meer kennis zouden hebben van elkaars discipline zou dit de samenwerking ten goede komen.

Net als bij de Poli worden door een aantal respondenten de verschillende financieringsstromen (C6) genoemd als een belangrijke contextuele randvoorwaarde. Daarnaast wordt ook budget (C8) aangeduid als belemmerende factor. De directeur (R4) zegt er het

volgende over: *“Als ik een sociotherapeut of systeemtherapeut in dienst mag nemen dan worden ze onderdeel van de school, maar ik moet natuurlijk wel ergens mijn geld vandaan krijgen om die gasten te betalen.”* Tijd (C8) is een andere contextuele factor die overlap heeft met de Poli. Dezelfde respondent (R7), die werkzaam is bij zowel de Poli als de Deeltijdbehandeling, geeft aan dat er bij beide interventies sprake is van hoge administratieve lasten. Wanneer dit anders geregeld zou zijn in wet-en regelgeving (C5) zou er meer tijd besteed kunnen worden aan het realiseren van korte lijnen (O3) en daardoor aan een betere samenwerking (O1).

5.4 OASE

OASE (X3) dient er voor te zorgen dat de samenwerking tussen onderwijs en zorg wordt versterkt (O1) en dat er korte lijnen tussen de domeinen worden gerealiseerd (O3) door middel van het uitwisselen van kennis en vaardigheden (M2) met bijvoorbeeld leerkrachten. Meerdere respondenten bevestigen dat er ruimte is voor het geven en ontvangen van feedback en dat er intervisie momenten plaatsvinden. Er wordt zelfs nog kennis gedeeld met collega's die niet meer werkzaam zijn bij OASE. Respondent 6, die een aantal jaar geleden werkzaam was bij OASE: *“Volgende week heb ik supervisie met OASE. Om toch nog een lijntje te houden zodat ik nog gecoacht wordt. Zodat ik ervaringen kan delen en steun krijg”* (R6). De respondent beschouwt deze supervisie momenten als positief en stelt vast dat het een goed middel is om samen te werken. Respondent 2, oprichter van OASE, sluit zich hierbij aan en geeft aan dat er regelmatig evaluatiegesprekken plaats vinden. Bij deze gesprekken zijn de leerkracht en de ouders ook betrokken: *“We adviseren de leerkrachten ook over bijvoorbeeld aanpassingen die kunnen worden gedaan in de klas en over hoe de leerkracht het beste met de leerlingen kan omgaan”* (R2). Deze overlegmomenten zorgen ervoor dat de onderlinge relaties tussen onderwijs en zorg verstevigen (M3).

Ondanks dat de respondenten OASE over het algemeen beschouwen als een interventie

die de samenwerking versterkt door het uitwisselen van kennis (M2) en het versterken van de relaties (M3) , geeft respondent 2, de oprichtster, aan dat de verbinding met sommige leerkrachten in de praktijk wat moeilijker tot stand komt omdat er vaak te weinig tijd is. Hierdoor is het voor de leerkrachten soms moeilijk om met de inzichten die worden opgedaan tijdens OASE aan de slag te gaan, omdat ze niet over genoeg kennis beschikken.

Respondent 6 geeft aan dat er door onderwijs en zorg andere aanpakken worden gehanteerd en dat het daardoor soms lastig is om in de praktijk samen te werken: *“Ik merk weleens dat er vanuit de zorg meer ruimte is. Je merkt dat de zorg soms anders kijkt en denkt dan het onderwijs” (R6).*

Tot slot moet OASE ook een laagdrempelige vorm van ondersteuning creëren (M4). Dit blijkt zo te zijn. Respondenten geven aan dat er voor toetreding tot het programma geen verwijzing nodig is van bijvoorbeeld een huisarts. Het programma bevindt zich in een lokaal van de school en volgens respondent 4, de directeur, heeft deze laagdrempelige vorm van ondersteuning een positief effect op de samenwerking. Daarnaast geeft deze respondent aan dat er positieve resultaten worden geboekt met OASE als je kijkt naar de ontwikkeling van de leerlingen.

5.4.1 Contextuele factoren

Tijdens de interviews kwamen er een aantal belangrijke contextuele randvoorwaarden naar voren die van invloed zijn op de werking van de mechanismen voor deze interventie. De contextuele factor die door meerdere respondenten werd aangehaald is het delen van een gezamenlijke visie (C1). Volgens respondent 6 ontbreekt het hier in de praktijk vaak nog aan en dit staat het versterken van onderlinge relaties (M3), en daarmee een verbeterde samenwerking (O1), in de weg.

Budget (C8) is bij deze interventie ook een belangrijke en invloedrijke factor. De oprichtster (R2) vertelt dat het elke keer afhankelijk is van de wet- en regelgeving (C5) of er voldoende budget wordt vrijgemaakt. Deze contextuele factor is van invloed op de continuïteit van OASE.

Tijd (C9) beïnvloedt de mate waarin kennis kan worden uitgewisseld tussen de medewerkers van OASE en de leerkrachten (M2). Als er meer tijd beschikbaar zou zijn voor OASE zou dit de effectiviteit ten goede komen. Daarnaast wordt de intensiteit van de onderlinge relaties tussen collega's (M3) hier ook mee bevorderd.

5.5 Deelconclusie

Door de uitvoeringsanalyse is er naar voren gekomen dat de interventies niet alleen een succesvolle samenwerking tussen onderwijs en zorg nastreven maar deze ook daadwerkelijk bevorderen, mits er wordt voldaan aan de contextuele voorwaarden.

De gewenste uitkomsten worden bereikt. Echter is het vergroten van de maatschappelijke waarde (O2) een te groot begrip om te kunnen onderzoeken in het tijdbestek van dit onderzoek. Dus hoewel de interventies hier aan bijdragen, omdat er uit de praktische analyse is gebleken dat de interventies positieve effecten hebben op de ontwikkeling van de leerlingen, is dit niet met zekerheid te zeggen.

Belangrijke contextuele voorwaarden die uit de analyse naar voren zijn gekomen zijn: het delen van een gezamenlijke visie (C1), het belang van deskundigheid (C4), de invloed van wet- en regelgeving (C5), de invloed van verschillende financieringsstromen (C6), het tonen van flexibiliteit en begrip (C7), budget (C8) en tijd (C9). Een andere belangrijke voorwaarde die van te voren niet is opgenomen in het CMO-model zijn de heersende normen en waarden binnen een organisatie. Deze bepalen in grote mate hoe een organisatie te werk gaat. “*Yulius is*

een grote hiërarchische instelling waar nog veel oude patronen, normen en waarden zitten. Bij sommige afdelingen wordt er meer gewerkt vanuit protocollen” (R2).

6. Conclusie en discussie

6.1 Conclusie

De hoofdvraag die centraal stond in dit onderzoek wordt beantwoord door middel van vier deelvragen. De eerste twee deelvragen zijn beantwoord door middel van de beleidsanalyse en de laatste twee zijn beantwoord na de uitvoeringsanalyse. De hoofdvraag luidt als volgt: *Hoe effectief is het beleid dat door Yulius wordt toegepast om de verbinding tussen onderwijs en zorg te versterken met betrekking tot de beoogde uitkomsten en waarom?*

Om een antwoord te kunnen formuleren op de hoofdvraag van het onderzoek is eerst de achterliggende programmatheorie achterhaald. Vanuit de programmatheorie zijn de interventies, mechanismen, uitkomsten en contextuele voorwaarden in een CMO-model geplaatst. Hierna werd het beleid van Yulius vergeleken met de wetenschappelijke literatuur over samenwerking en over de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Hieruit kon worden geconcludeerd dat het beleid en de interventies grotendeels overeenkomen met de literatuur. Yulius streeft met het beleid een integrale aanpak na waarbij er wordt gewerkt met een multidisciplinair team. Er moet ruimte zijn voor het uitwisselen van kennis en er wordt ingezet op het creëren van een gezamenlijke visie voor onderwijs en zorg. De literatuur benadrukt dat dit belangrijke aspecten zijn om mee te nemen in beleid voor een succesvolle samenwerking. Er kon echter niet meteen worden gesteld dat het beleid effectief is, omdat de werking en de uiteindelijke effectiviteit van de ingevoerde interventies afhankelijk is van contextuele factoren. In totaal zijn er acht interviews afgenomen met medewerkers van de organisatie om het opgestelde CMO-model te toetsen en om de rol van de contextuele factoren helder te krijgen.

Een belangrijke contextuele factor die uit de interviews naar voren kwam was het creëren van een gezamenlijke visie. Dit was de voorwaarde die het meest naar voren kwam. In de praktijk blijkt het namelijk erg lastig om hieraan te voldoen vanwege de verschillende aanpakken die onderwijs en zorg hanteren. Beide stellen andere prioriteiten en hebben soms een andere visie voor ogen. Daarnaast werd er door een aantal respondenten ook een aantal keer genoemd dat verschillende financieringsstromen een belemmerende contextuele factor is. Omdat onderwijs en zorg aparte geldstromen hebben kunnen de twee domeinen niet volledig met elkaar geïntegreerd worden en dit is nadelig voor het bevorderen van de samenwerking. Verder werd tijd ook genoemd als een contextuele factor. Er werd aangegeven dat de algemene druk van de administratieve lasten te hoog is en dat er voor OASE te weinig tijd wordt vrijgemaakt. Als gevolg hiervan kan er minder tijd besteed worden aan het opbouwen van een succesvolle samenwerking en kan er minder onderlinge kennis worden uitgewisseld. Toch, ondanks een gebrek aan tijd, waren de respondenten over het algemeen positief over de mate waarop er kennis en ervaringen worden gedeeld. Er vinden regelmatig overleggen of evaluaties plaats, wat de samenwerking juist wel weer versterkt.

Het tonen van flexibiliteit en het tonen van begrip kwam ook naar voren als een belangrijke randvoorwaarde. Voor het verloop van de samenwerking en de werking van de mechanismen is het belangrijk dat collega's zich flexibel opstellen en openstaan voor de adviezen van anderen. Hoewel uit de interviews naar voren kwam dat dit in de praktijk niet altijd gebeurt en dat collega's vasthouden aan hun eigen visie. Daarnaast werd ook deskundigheid aangehaald als contextuele factor. Wanneer de deskundigheid van collega's uit beide domeinen wordt bevorderd, zijn ze ook in staat om beter met elkaar samen te werken. Tot slot kwam er nog een andere belangrijke contextuele factor naar voren die niet opgenomen was in het CMO-model: de heersende normen en waarden binnen een organisatie. De cultuur van een organisatie is opgebouwd uit een geheel van normen, waarden en gebruiken (Van Vuuren,

2020). Deze organisatiecultuur kan zeer ingewikkeld in elkaar zitten en is niet zomaar te veranderen. Uit de interviews met de respondenten kwam naar voren dat er bij Yulius sprake is van een hiërarchische structuur met veel oude normen en waarden. Deze spelen een belangrijke rol bij het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg, omdat dit mogelijk kan leiden tot tegenstrijdige belangen van verschillende medewerkers binnen de organisatie. Veel respondenten gaven ook aan dat ze in de praktijk ervaren dat de visies van onderwijs en zorg vaak niet op één lijn liggen.

Concluderend kan er gesteld worden dat het beleid van Yulius de juiste doelstellingen nastreeft en over het algemeen effectief lijkt te zijn in de praktijk, maar dat het beleid in grote mate afhankelijk is van de invloed van contextuele factoren. Vooral tegenstrijdige belangen, verschillende visies, een gebrek aan tijd, en wet-en regelgeving, zoals gescheiden geldstromen, spelen hierin een belangrijke rol.

6.2 Discussie

Dit onderzoek kent een aantal beperkingen. Allereerst is het onderzoek uitgevoerd in een te korte onderzoeksperiode om een volledig betrouwbare uitspraak te kunnen doen over de effectiviteit van het beleid. Wanneer het tijdsbestek voor dit onderzoek langer was geweest, had het onderzoek meer de diepte in kunnen gaan. Daarnaast zijn er voor dit onderzoek maar acht respondenten geïnterviewd. Dit aantal is niet representatief voor de hele organisatie. Ook is dit onderzoek niet generaliseerbaar, vanwege het feit dat het onderzoek is gericht op maar één organisatie. Dit in verband met de beperkte onderzoeksperiode. Tot slot, heeft de onderzoeker voorafgaand aan dit onderzoek nog niet eerder gewerkt met de Realist Evaluation Method. Dit gebrek aan ervaring heeft mogelijk invloed gehad op de uitvoering van het onderzoek.

6.3 Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek zijn er praktische aanbevelingen en aanbevelingen voor vervolgonderzoek geformuleerd. Deze zijn te vinden in de bijlage 6.

Literatuurlijst

- Babbie, E.R. (2016). *The practice of social research*. Cengage learning.
- Blokstra, A., Pieter, R., Opten, R., & Bemelmans, W. (2017). *Samenwerking tussen JGZ en het voortgezet onderwijs: Tips en trucs uit de praktijk*. JGZ Tijdschrift voor jeugdgezondheidszorg, 49(3).
- Bosdriesz, M., Moerkens, M., Godefrooy, C., & Van Kessel, B. (2010). *Kwaliteit ZAT! Handreiking voor zorgteam en zorg- en adviesteam (ZAT) in het primair onderwijs*. Nederlands Jeugdinstituut.
- Carr, A. (2006). *What works with children and adolescents? A critical review of psychological interventions with children, adolescents and their families*. London: Routledge.
- Coolen, G., Flim, C., van der Moolen, I., & Theunissen, V. (2021). *Samenwerken in de regio: van regiobeeld naar regio-aanpak*. Leren van successen en uitdagingen bij het in de praktijk brengen van Juiste Zorg op de Juiste Plek. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- De Atlas Schoolgids 2020-2021 (z.d.). *Basisschool voor speciaal onderwijs*. Yulius.
- De Haan, A., & Dibi, S. (2022). *Het belang van de context en omgeving van de school*. Onderwijskennis.nl (NRO).
- Directie Onderwijs (2021). *Meerjarenbeleidsplan Stichting Yulius Onderwijs*. Yulius.
- Dronkers, F. & Dijkshoorn, P. (2010). *Een kritische professional zoekt de samenwerking zelf wel op*. Een pleidooi voor professioneel verantwoorde ongehoorzaamheid bij te strakke regels. Kind en adolescent praktijk.
- Friele, R.D., Bruning, M.R., Bastiaanssen, I.L.W., De Boer, R., Bucx, A.J.E.H., De Groot, J.F., Pehlivan, T., Rutjes, L., Sondeijker, F., Van Yperen, T.A., & Hageraats, R. (2018). *Eerste evaluatie Jeugdwet*. Na de transitie nu de transformatie. Den Haag: ZonMw.
- Gerdes, J. (2021). *All Inclusive? Collaboration between teachers, parents and child support workers for inclusive education in prevocational school*. Vrije Universiteit Amsterdam.
- Geveke, C., van Veen-Schleurholts, H., & Steenbeek, H. (2023). *Succesfactoren en knelpunten in de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp in de klas*. Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk, 62(2), 88-100.
- Gijzen, W. & Pameijer, N. (2014). *Handelingsgericht Integraal Indiceren*. Geraadpleegd op 19 juni 2023, van <https://wij-leren.nl/hgw-indicatie.php>
- Greenhalgh, J., & Manzano, A. (2021). *Understanding 'context' in realist evaluation and synthesis*. International Journal of Social Research Methodology, 25(5), 583-595. Geraadpleegd op 21 juni 2023 van

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13645579.2021.1918484?scroll=top&needAccess=true&role=tab>

- Greenhalgh, T., Wong, G., Jagosh, J., Greenhalgh, J., Manzano, A., Westhorp, G., & Pawson, R. (2015). *Protocol – The RAMESES II study: developing guidance and reporting standards for realist evaluation*. BMJ Open.
- Heydelberg, J. (2019). ST-RAW Jaarboek 2019.
- Jonkman, H., Brock, A., Britt, A., & de Winter- Koçak, S. (2021). *Kennis versterken over de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp*. Naar een nieuwe onderzoeksprogrammering.
- Koster, F. (2016). *Zelf doen is optellen. Samenwerken is vermenigvuldigen. Organisaties, relaties, innovaties*. Tilburg University.
- Ledoux, G., & Waslander, S. (2020). *Evaluatie Passend onderwijs*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.
- Lijs-Spek, W. (2010). *Standpunt jeugdgezondheidszorg in het speciaal onderwijs*. Programmaministerie voor Jeugd en Gezin. RIVM.
- Moerkens, M. (2011). *Passend onderwijs en de kansen voor de intern begeleider*. Beter Begeleiden, pp. 18-21.
- Nederlands Jeugdinstituut (z.d.). *Kwaliteitskompas*. Samenwerking en besluitvorming. Geraadpleegd op 19 juni 2023, van <https://nederlands-jeugdinstituut.foleon.com/kwaliteitskompas/bouwstenen/0b-samenwerking-en-besluitvorming>
- Nederlands Jeugdinstituut (z.d.). *Vormen van samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Community of practice 'interprofessioneel samenwerken'*. Met Andere Ogen.
- Onderwijsraad (2014). *Samen voor een ononderbroken schoolloopbaan*. Onderwijsraad, Den Haag.
- Oude Vrielink, M. (2011). *Samen werken aan zorg voor jeugd; ervaringen van scholen en wijkcoaches*. Universiteit Twente. Instituut voor Governance Studies.
- Pawson, R. & Tilley, N. (1997) *Realistic Evaluation*. London: Sage.
- Pawson, R. (2006). *Evidence-Based Policy: A Realist Perspective*. London: SAGE Publications Ltd.
- Peeters, Zunderdorp, Lamers & Rats (2018). *Mét andere ogen*. Advies voor versnelling en bestendiging van de samenwerking onderwijs-zorg-jeugd.
- Radema, D., Jongepier, N., Van Veen, D. (2006). *Dagbehandeling jonge kinderen en speciaal onderwijs. Handreiking ontwikkeling onderwijs-zorgarrangementen*. Garant.

- Roso, C., van Veen, C., van der Velpen, P., & Walst, J. (2021). *Jeugd-geestelijke gezondheidszorg en het onderwijs*. Vooronderzoek internationale verplichtingen, Nederlandse wet- en regelgeving en de huidige samenwerking in de uitvoeringspraktijk.
- Rutten, S., De Roode, N., & Van Es, W. (2009). *Zorgadviesteam 0-12 in Enschede. Kwalitatieve evaluatie van de zorgadviesteam in de leeftijdsperiode 0-12 jaar*.
- Save the Children (z.d.). *Kinderrechten*. Geraadpleegd op 18 juni 2023, van https://www.savethechildren.nl/wat-doen-we/rechten-van-het-kind?gad=1&gclid=Cj0KCQjwqNqkBhDIARIsAFaxvwxDU4gNeCiB3Mkaf0VrJu8mrgLY7u4uoLg1XaHj-IPpvrIgfF0QjMrEaAtCdEALw_wcB
- Scholte, E. M. (2008). *Meervoudig Effectief. Een verhandeling over orthopedagogiek, jeugdzorg en speciaal onderwijs*. Leiden: Universiteit Leiden.
- Smeets, E., & Van Veen, D. (2018). *Samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp*. Onderzoek naar succesfactoren in praktijkvoorbeelden.
- Soeterik, I., & Brock, A. (2022). *Leerrecht aanpak Rotterdam: bouwen aan bruggen tussen onderwijs en zorg*. Verwey-Jonker Instituut.
- Van Ooijen, M. & Dijkgraaf, R.H. (2023). *Passend Onderwijs*. Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2023.
- Van Vuuren, C. V. (2020). *De invloed van bedrijfscultuur op duurzame inzetbaarheid*. Open Universiteit.
- Van Yperen & van de Maat (2019). *Het groeiend jeugdzorggebruik*. Duiding en aanpak. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Verheij, F. & Van Doorn, F.C. (2008). *Adaptief behandelen op school*. Assen: Van Gorcum.
- Verheijden, E. & De Lange, M. (2016). *Wat werkt bij integrale jeugdhulp?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Westhorp, G., Prins, E., Kusters, C. S. L., Hultink, M., Guijt, I. M., & Brouwers, J. (2011). *Realist evaluation: an overview*. Report from an Expert Seminar with Dr. Gill Westhorp. Wageningen UR Centre for Development Innovation.
- Yulius (2023). *Deeltijdbehandeling BEO*.
- Yulius (z.d.). *Koersdocument*. 2022 en verder. Ontwikkeling Koers Yulius.
- Yulius (2021). *Nieuwsbrief Poli Zorg en Onderwijs*.
- Yulius (z.d.). *Schoolplan Yulius Onderwijs 2023-2026*.

Bijlage 1: Checklist ethische en privacy aspecten

CHECKLIST ETHICAL AND PRIVACY ASPECTS OF RESEARCH

INSTRUCTION

This checklist should be completed for every research study that is conducted at the Department of Public Administration and Sociology (DPAS). This checklist should be completed *before* commencing with data collection or approaching participants. Students can complete this checklist with help of their supervisor.

This checklist is a mandatory part of the empirical master's thesis and has to be uploaded along with the research proposal.

The guideline for ethical aspects of research of the Dutch Sociological Association (NSV) can be found on their website (http://www.nsv-sociologie.nl/?page_id=17). If you have doubts about ethical or privacy aspects of your research study, discuss and resolve the matter with your EUR supervisor. If needed and if advised to do so by your supervisor, you can also consult Dr. Bonnie French, coordinator of the Sociology Master's Thesis program.

PART I: GENERAL INFORMATION

Project title:

Name, email of student:

Femke van Everdingen

507875fe@eur.nl

Name, email of supervisor:

Romke van der Veen

vanderveen@essb.eur.nl

Start date and duration:

Is the research study conducted within DPAS

YES - NO

If 'NO': at or for what institute or organization will the study be conducted?
(e.g. internship organization)

PART II: HUMAN SUBJECTS

1. Does your research involve human participants. **YES** - NO

If 'NO': skip to part V.

- If 'YES': does the study involve medical or physical research? YES - **NO**

Research that falls under the Medical Research Involving Human Subjects Act ([WMO](#)) must first be submitted to [an accredited medical research ethics committee](#) or the Central Committee on Research Involving Human Subjects ([CCMO](#)).

2. Does your research involve field observations without manipulations that will not involve identification of participants. YES - NO

If 'YES': skip to part IV.

3. Research involving completely anonymous data files (secondary data that has been anonymized by someone else). YES - NO

If 'YES': skip to part IV.

PART III: PARTICIPANTS

1. Will information about the nature of the study and about what participants can expect during the study be withheld from them? YES - **NO**
2. Will any of the participants not be asked for verbal or written 'informed consent,' whereby they agree to participate in the study? YES - **NO**
3. Will information about the possibility to discontinue the participation at any time be withheld from participants? YES - **NO**
4. Will the study involve actively deceiving the participants? YES - **NO**
Note: almost all research studies involve some kind of deception of participants. Try to think about what types of deception are ethical or non-ethical (e.g. purpose of the study is not told, coercion is exerted on participants, giving participants the feeling that they harm other people by making certain decisions, etc.).
5. Does the study involve the risk of causing psychological stress or negative emotions beyond those normally encountered by participants? YES - **NO**
6. Will information be collected about special categories of data, as defined by the GDPR (e.g. racial or ethnic origin, political opinions, religious or philosophical beliefs, trade union membership, genetic data, biometric data for the purpose of uniquely identifying a person, data concerning mental or physical health, data concerning a person's sex life or sexual orientation)? YES - NO
7. Will the study involve the participation of minors (<18 years old) or other groups that cannot give consent? YES - **NO**
8. Is the health and/or safety of participants at risk during the study? YES - **NO**
9. Can participants be identified by the study results or can the confidentiality of the participants' identity not be ensured? YES - **NO**
10. Are there any other possible ethical issues with regard to this study? YES - **NO**

If you have answered 'YES' to any of the previous questions, please indicate below why this issue is unavoidable in this study.

What safeguards are taken to relieve possible adverse consequences of these issues (e.g., informing participants about the study afterwards, extra safety regulations, etc.).

Are there any unintended circumstances in the study that can cause harm or have negative (emotional) consequences to the participants? Indicate what possible circumstances this could be.

Please attach your informed consent form in Appendix I, if applicable.

Continue to part IV.

PART IV: SAMPLE

Where will you collect or obtain your data?

De data zal worden verzameld door interviews af te nemen met medewerkers van de organisatie Yulius. Deze interviews zullen zo wel online als op locatie worden afgenomen.

Note: indicate for separate data sources.

What is the (anticipated) size of your sample?

Er zullen rond de tien interviews worden afgenomen.

Note: indicate for separate data sources.

What is the size of the population from which you will sample?

Note: indicate for separate data sources.

Continue to part V.

Part V: Data storage and backup

Where and when will you store your data in the short term, after acquisition?

Alle data zal in Surfdrive of OneDrive worden opgeslagen.

Note: indicate for separate data sources, for instance for paper-and pencil test data, and for digital data files.

Who is responsible for the immediate day-to-day management, storage and backup of the data arising from your research?

Femke van Everdingen

How (frequently) will you back-up your research data for short-term data security?

Maximaal 2 keer

In case of collecting personal data how will you anonymize the data?

Alle herleidbare persoonsgegevens van de respondenten zullen veranderd worden zodat de gegevens niet meer herleidbaar zijn. De respondenten krijgen in het onderzoek een andere naam of een nummer toegewezen.

Note: It is advisable to keep directly identifying personal details separated from the rest of the data. Personal details are then replaced by a key/ code. Only the code is part of the database with data and the list of respondents/research subjects is kept separate.

PART VI: SIGNATURE

Please note that it is your responsibility to follow the ethical guidelines in the conduct of your study. This includes providing information to participants about the study and ensuring confidentiality in storage and use of personal data. Treat participants respectfully, be on time at appointments, call participants when they have signed up for your study and fulfil promises made to participants.

Furthermore, it is your responsibility that data are authentic, of high quality and properly stored. The principle is always that the supervisor (or strictly speaking the Erasmus University Rotterdam) remains owner of the data, and that the student should therefore hand over all data to the supervisor.

Hereby I declare that the study will be conducted in accordance with the ethical guidelines of the Department of Public Administration and Sociology at Erasmus University Rotterdam. I have answered the questions truthfully.

Name student:

Name (EUR) supervisor:

Femke van Everdingen

Romke van der Veen

Date: 26-03-2023

Date:

Bijlage 2: Informatie- en toestemmingsformulier

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Femke van Everdingen, studente aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Het onderzoek heeft als doel om er achter te komen hoe effectief beleid is dat zich focust op de verbinding tussen zorg en onderwijs. Er wordt onderzocht hoe organisatie X door middel van verschillende interventies de combinatie van zorg en onderwijs in de praktijk brengt.

Verloop van het onderzoek

Voor dit onderzoek zullen er interviews worden afgenomen met verschillende respondenten. Deze interviews zullen worden opgenomen en er zullen transcripten worden uitgewerkt van de interviews.

Vertrouwelijkheid

De privacy van de respondenten zal worden gewaarborgd. Naast de onderzoeker zullen alleen de scriptiebegeleider en de tweede lezer toegang krijgen tot de gegevens die voor dit onderzoek zullen worden gebruikt. Daarnaast zullen de persoonsgegevens van de respondenten anoniem blijven en zullen de namen van de respondenten niet worden genoemd in het onderzoek.

Vrijwilligheid

Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig en u kunt op elk gewenst moment uw deelname aan het onderzoek stopzetten. Wanneer u besluit om uw deelname aan het onderzoek stop te zetten, zullen de gegevens die u tot dan toe heeft verstrekt in het onderzoek worden gebruikt. Daarnaast hoeft u tijdens het interview geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden en kunt u het interview op elk gewenst moment pauzeren of stopzetten. Wanneer u uw deelname aan het onderzoek wenst in te trekken, neemt u dan alstublieft contact op met de onderzoeker.

Dataopslag

De data die tijdens dit onderzoek zal worden verzameld zal in een beveiligde omgeving worden opgeslagen. De gegevens die tijdens het onderzoek worden verzameld zullen na afronding van het onderzoek binnen twee maanden worden verwijderd of geanonimiseerd.

Vragen of klachten

Wanneer er vragen of onduidelijkheden zijn of wanneer u een klacht heeft, neemt u dan alstublieft contact op met de onderzoeker.

Contactgegevens onderzoeker

E-mail: 507875fe@eur.nl

Telefoonnummer: 0642028834

Door middel van het tekenen van dit formulier stemt u in met het volgende:

1. U geeft toestemming voor uw deelname aan dit onderzoek.
2. U bent voldoende geïnformeerd over de aard en de doelstelling van het onderzoek.
3. U kunt uw deelname aan het onderzoek op elk gewenst moment stopzetten.
4. U geeft toestemming voor het opnemen van het interview, voor het uitwerken van het interview in een transcript en voor het maken van eventuele schriftelijke notities tijdens het interview.

5. U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden.
6. U geeft toestemming voor de verwerking van uw gegevens voor dit onderzoek. Uw privacy zal worden gewaarborgd en uw naam zal niet worden vermeld in het onderzoek.
7. U geeft toestemming om uw antwoorden te gebruiken voor citaten in de scriptie.

Naam deelnemer:

Naam onderzoeker:

Femke van Everdingen

Datum:

Datum:

12-05-2023

Handtekening:

Handtekening:

Bijlage 3: Respondentenlijst

Alle respondenten die voor deze scriptie zijn geïnterviewd zijn werkzaam bij Yulius.

R1 = Respondent 1: Deze respondent behoort tot de algemene directie van Yulius Onderwijs. Deze respondent voert deze functie uit samen met één andere collega.

R2 = Respondent 2: Deze respondent is de oprichter van het zorgprogramma OASE. Daarnaast is deze respondent ook werkzaam als sociotherapeut en trainer voor het programma. En als laatste is deze respondent ook specialistisch ambulante behandelaar bij de Poli Zorg en Onderwijs.

R3 = Respondent 3: Deze respondent is docent en intern begeleider in het voortgezet speciaal onderwijs en is werkzaam op één van de scholen die hoort bij Yulius Onderwijs.

R4 = Respondent 4: Deze respondent is directeur van een basisschool voor speciaal onderwijs. Deze basisschool is één van de scholen die hoort bij Yulius Onderwijs. Op de school bevinden zich de Poli Zorg en Onderwijs, de Deeltijdbehandeling BEO, en OASE.

R5 = Respondent 5: Deze respondent is zowel mentor als docent op een school van Yulius Onderwijs voor voortgezet speciaal onderwijs.

R6 = Respondent 6: Deze respondent is sociotherapeut en is werkzaam op een basisschool voor speciaal onderwijs die hoort bij Yulius Onderwijs. Deze respondent is tot en met 2020 ook werkzaam geweest als sociotherapeut voor het zorgprogramma OASE.

R7 = Respondent 7: Deze respondent is systeemtherapeut bij de Dagbehandeling BEO en de Poli Zorg en Onderwijs.

R8 = Respondent 8: Deze respondent is werkzaam als orthopedagoog bij de Poli Zorg en Onderwijs.

Bijlage 4: Topiclijst

Introductie

- Nogmaals benadrukken dat het onderzoek zal worden opgenomen
- Nogmaals de anonimiteit van de respondent benadrukken
- Korte toelichting van het onderzoek
- Zou u in het kort wat kunnen vertellen over uw functie?

Programmatheorie

- Waarom is een goede samenwerking tussen onderwijs en zorg van belang?
- Waarom is het belangrijk dat Yulius zich hiervoor inzet?

Interventies

- Wat houdt de interventie in?
- Hoe wordt de interventie vormgegeven?
- Wat is het doel van de interventie?
- Wat zijn uw ervaringen in de praktijk?
- Zijn er beperkingen of verbeterpunten?

Effectiviteit

- Kunt u wat vertellen over de effectiviteit van de interventie?
- Onder wat voor voorwaarden/omstandigheden is de interventie effectief?
- Waar ligt er ruimte voor verbetering/verandering om het beleid effectiever te maken?

Afsluiting

- Heeft u verder nog vragen of wilt u nog iets toevoegen?
- Bedanken voor tijd en medewerking aan het interview

Bijlage 5: Codeboom

Open codes:

- Programmatheorie
- Poli Zorg en Onderwijs
- Deeltijdbehandeling BEO
- OASE

Axiale codes:

- Belang samenwerking onderwijs en zorg
- Doel van het beleid
- Doel van de interventie
- Werking van de interventie
- Ervaringen in de praktijk
- Contextuele voorwaarden
- Effectiviteit

Selectieve codes:

- Versterken van de verbinding
- Escalatie van problematiek voorkomen
- School als complexe omgeving
- Ontwikkeling leerlingen/cliënten stimuleren
- Integrale aanpak
- Multidisciplinaire werkwijze
- Gezamenlijke visie
- Hiërarchische structuur
- Tijd
- Administratieve lasten
- Communicatie
- Overleggen
- Evaluaties
- Wet- en regelgeving
- Financieringsstromen
- Zelfreflectie
- Domeinoverstijgend werken

Bijlage 6: Aanbevelingen

Naar aanleiding van dit onderzoek kunnen er een aantal aanbevelingen gedaan worden gericht aan Yulius zodat hun beleid om de samenwerking tussen onderwijs en zorg te versterken nog effectiever kan worden uitgevoerd. Daarna zullen er aanbevelingen worden gedaan voor vervolgonderzoek.

Aanbevelingen ter verbetering van het beleid

Allereerst kwam er uit de interviews vaak naar voren dat het in de praktijk lastig blijkt om een gezamenlijke visie te realiseren voor onderwijs en zorg. Om hier nog meer in te investeren is het wellicht nuttig om één keer in de maand een bijeenkomst te organiseren waarbij de inhoud van de bijeenkomst zich richt op deze gezamenlijke visie en welke middelen er voor nodig zijn om deze te realiseren in de praktijk. Er is ruimte om ideeën, kennis en ervaringen uit te wisselen. Hiermee laat de organisatie het belang van de samenwerking zien. Naast deze informatieve bijeenkomsten kan de organisatie ook investeren in het organiseren van informele activiteiten en bijeenkomsten, waarbij de collega's van onderwijs en zorg elkaar beter kunnen leren kennen en zo investeren in onderlinge relaties.

Daarnaast kan er ook een enquête worden uitgezet onder de werknemers en hiermee kan er worden gekeken hoe zij tegen de samenwerking aankijken. Er kan eventueel een beloning of prijs worden ingezet om te zorgen dat werknemers gemotiveerd zijn om de enquête in te vullen. De kennis van deze enquête kan vervolgens worden gebruikt voor de informatieve bijeenkomsten en voor het beleid van de organisatie.

Tot slot, is het belangrijk om regelmatig te reflecteren op het proces van samenwerking en om met de verschillende teams stil te staan bij het belang ervan. Dit zal een gevoel van onderlinge verbondenheid creëren en de medewerkers zullen zichzelf uiteindelijk steeds meer gaan herkennen in de waarde van de organisatie (Van Vuuren, 2020).

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Voor vervolgonderzoek is het ten eerste interessant om ditzelfde onderzoek bij Yulius nog een keer uit te voeren over bijvoorbeeld één of twee jaar. De voortgang die de organisatie heeft geboekt met betrekking tot het versterken van de verbinding tussen onderwijs en zorg komt dan duidelijk naar voren. Daarnaast is het voor de validiteit van het onderzoek beter om een groter aantal respondenten te interviewen bij vervolgonderzoek. Dit zal hoogst waarschijnlijk ook tot andere resultaten en nieuwe inzichten leiden en er zullen dan wellicht nieuwe mechanismen en contextuele factoren aan het licht komen. Daarnaast is het voor vervolgonderzoek ook interessant om de samenwerking tussen onderwijs en zorg bij meerdere organisaties te onderzoeken en vervolgens de resultaten met elkaar te vergelijken om er zo achter te komen of de resultaten overeenkomen en waarin ze verschillen.